

Spis treści

Wstęp	9
Część pierwsza	
Przekład — dialog kultur — kultury bliskie	
Rozdział pierwszy	
Dialog kultur — próba definicji	17
Dialog	18
Kultura	35
Dialog kultur	38
Warunki dialogu kultur	41
Rozdział drugi	
Tłumacz i przekład w dialogu kultur	55
Pojęcie przekładu	55
Kompetencje i zadania tłumacza	65
Przekład w dialogu kultur	76
Wartość przekładu	94
Rozdział trzeci	
Polsko-słowacki dialog kultur	107
Kultury bliskie	107
Dialog kultur bliskich	117
Kultury polska i słowacka jako kultury bliskie	122
Rozdział czwarty	
Przekład w dialogu kultur bliskich	137
Przekład w językach blisko spokrewnionych	137
Bliskość kultur a przekład	145
Przekład w dialogu kultur polskiej i słowackiej	152

Część druga
Dramat słowacki
w polskich przekładach

Rozdział pierwszy	
Rzut oka na rozwój słowackiej twórczości dramatopisarskiej	167
Rozdział drugi	
Specyfika przekładu dramatu	185
Rozdział trzeci	
Przekład najstarszy: <i>Matka</i> Jozefa Gregora Tajovskiego	199
Rozdział czwarty	
Dialog skolonizowany	223
Pierwsze przekłady powojenne	223
Kolonizacja a przekład: <i>Eksperyment Damokles</i> Petra Karvaša	229
W realiach normalizacji: <i>Królowa nocy na kamiennej pustyni</i> Jána Soloviča	260
Rozdział piąty	
Po „jesieni narodów”. Nowe warunki, nowe możliwości...	289
W stronę nowego otwarcia: <i>Próba</i> Lubomíra Feldka	289
Dramat absurdu raz jeszcze: <i>Nowa skóra</i> Viliama Klimáčka	344
Rozdział szósty	
...nowe tematy, nowe problemy	359
<i>Armagedon na Grbie</i> Rudolfa Slobody: autobiografizm a dialog kultur	359
Feministyczna <i>Uczuciowa mieszanka</i> Zuzany Uličianskiej, czyli przekład jako interpretacja a interpretacja przekładu	393
Ivana Bukovčana antyfeministyczny <i>Stryczek dla dwóch, czyli rzeź domowa</i> jako przekład w serii	412
Rozdział siódmy	
Między udomowieniem a wyobcowaniem	443
Udomowienie, wyobcowanie, przekład zerowy	443
Miejsce tłumaczeń słowackich dramatów w polsko-słowackim dialogu kultur	450
Aneks	459
Nowy dramat słowacki w Polsce	459

Bibliografia	475
Nota bibliograficzna	495
Indeks osobowy	497
Summary	509
Résumé	511

Wstęp

W dzisiejszym świecie spotkania ludzi reprezentujących różne kultury są normalnym zjawiskiem. Dlatego w badaniach naukowych zwraca się uwagę już nie tylko na kontakty międzykulturowe, lecz także na zjawisko głębszy dialog kultur. Badacze koncentrują się przy tym na kulturach wzajemnie odległych i odmiennych. Rządziej zwraca się uwagę na kultury bliższe. Człowiek od najdawniejszych czasów kierując się tym, co odległe, świat odległy to świat nieznany i dlatego fascynujący. Świat bliższy, przeciwnie, uważany jest za znany, bliższy dlatego jest nie ma w nim czegoś, co jest akurat modne lub niebezpiecznie niezwykłe. By przyciągnąć czyjąś uwagę, nie wzbudza zainteresowania, pozostaje niedostrzeżony lub nawet lekceważony. Kiedyś można mówić, że dwie kultury są sobie wzajemnie bliskie? Czyżby bliższe faktycznie naprawdę rzeczy znała?

W niniejszym Czytelnikom książka traktuje o zagadnieniach relacji międzykulturowych uważanych za bliskie. Punkt ciężkości położono na zjawisko pośrednictwa jako formy pośrednictwa w kontaktach międzykulturowych, która z jednej strony współtworzy wzajemne relacje między kulturami, z drugiej zaś — od ich jakości jest w różnym stopniu zależna.

Dialog może być realizowany za pośrednictwem różnego rodzaju przekazy w tym przekazy artystycznych: literatury, teatru, sztuki, muzyki i t. d. W niniejszym przykładem artystycznym w kontekście dialogu międzykulturowego jest literatura. Również w badaniach slawistycznych zwraca się uwagę na zjawisko uwagi. W prowadzonych przez slawistów badaniach literatury wykorzystywane są różne podejścia metodologiczne, które w różnym stopniu wzbudziły zainteresowanie badaczy. Część prac zatrzymuje się na oglądzie literatury, inne natomiast przebiega i tekstu, inne prezentują nastawienie dialogowe. W niniejszym traktacie po tak zwanym zwrocie kulturo-